

Abstrakt

Tato práce si klade za cíl nabídnout komplexní přehled základních příčin chronických onemocnění se zaměřením na sociální determinanty zdraví a stručný exkurz do vývoje přístupů ke zdraví a nemoci od počátku 20. století, kdy dominoval biomedicínský model po současnost, kdy jej vystřídal model psychosociální, který ke zdraví přistupuje z holistického hlediska. Za hlavní determinanty zdraví označuji stres, především v důsledku frustrace plynoucí z dlouhodobé psychicky či fyzicky náročné práce s nízkou mírou odměny (*high-cost/low-reward*); sociální gradient a s ním související teorii relativní deprivace, podle níž nehraje v našem sebehodnocení roli množství našich statků, ale to, jak si stojíme v porovnání s ostatními skupinami; sociální oporu a sociální kohezi, která funguje v dobách krize jako nárazník (*buffer*) vůči stresoru; a vývoj v raných fázích života, jehož důsledky je možné pozorovat v pozdějších fázích života. Mezi determinanty zdraví je možné zařadit nespočet dalších příčin, nicméně v kontextu této práce se omezují na těchto pár vybraných, které považuji za univerzálně platné. V závěru práce diskutuji, zda je zdraví jednotlivce odpovědností jeho samého či zda se již v dnešní době přesunula především na společnost.